

ÂŞIK ŞİİRİNDE ÇUKUROVA: 1

KADIRLİLİ ÂŞIK HALİL KARABULUT'UN ÇUKUROVASI

Prof. Dr. Saim Sakaoğlu

Âşıklar, doğanın dostudurlar; onlar doğaya âşık olanların başında gelir. Doğanın içinde doğmuş, içinde büyümüş ve içinde yaşamışlardır. Mısraları türüm türüm doğa kokmaktadır. Bu özellikleri açısından onları doğa koruyucularının başında saymamız gerekecektir.

Doğdukları ortam tam anlamıyla bir doğa havası taşıyorsa bile onlar sanatlarının gereği doğaya sarılacak, yeşilin tonlarıyla güzelleşecek, öbür renklerle de ortama renk katacaklardır. Ağacın her çeşidi, çiçeğin bütün tonları, cıvıltısından vızıltısına kadar bütün doğa onların esin kaynağı olmaktadır. Soluduğu havanın, içtiği suyun ve çiğnediği lokmanın doğanın birer parçası, tamamlayıcısı ve vaz geçilmez olduğunu en iyi onlar bilmektedirler. Kısacası onlar, içinde yaşadıkları doğayı hiçbir zaman unutmaz, vaz geçmez ve ihmal etmezler. Biz de onların son derece büyüleyici ortamlarında bulunduğumuz için, konuya eğilmelerini ve dile getirmelerini yadırgamıyoruz.

Biz de bu sayımızdan başlayarak Çukurova âşıklarının hayat kaynaklarına eğilecek, onların mısralarındaki güzellikleri sizlerle paylaşacağız. Ama unutmayalım, Çukurova her zaman âşıkların mutluluklarına esin kaynağı olmamış, zaman zaman onların dertlerini dile getirdikleri konular da olmuştur. Her âşığımızı birkaç satırla hatırladıktan sonra onların Çukurova'ya bakışlarını ele almak istiyoruz.

İlk âşığımız, saz çalması bile bütün bölgede, hatta ülkede âşık olarak bilinen, eskiden Adana'nın Kadırlı ilçesinin Mehmetli beldesine bağlı iken günümüzde Osmaniye ilinin Sumbas ilçesine bağlı Mehmetli beldesinden Âşık Halil Karabulut'tur. O, 1926 yılında Mehmetli'de doğmuş, 16 Ağustos 2010'da, Adana'da tedavi görmekte olduğu hastanede vefat etmiş, ertesi gün doğduğu yerde toprağa verilmiştir. Molla Halil'in oğlu Molla Mehmet ile Ali kızı Döndü'nün oğludur. Komşu köy Hardallıktan Kerim ve Şerife'nin kızı Naile ile 1948'de evlenmiş, tek çocuğu Mustafa 1949'da dünyaya gelmiştir. Halil'in, inşaat mühendisi olun oğlundan üç kız torunu vardır.

Mehmetli'deki üç yıllık ilkokulu bitiren Karabulut, geçimini tarımdan sağlamaktaydı.

Bade içtiğini ifade eden âşığımızın ustası yoktur. Katıldığı pek çok yarışmada birincilikler kazanan Halil Karabulut'un Türk toplumunca keşfi, Cumhuriyet'imizin 50. yılında düzenlenen 'En İyi Cumhuriyet Şiiri' yarışmasında 82 âşığın arasında birinciliğe layık bulunması ile gerçekleşmiştir.

Tarafımızdan hakkında hazırlanan, *Senin Aşkınla / Kadırlili Âşık Halil Karabulut* (Konya 1987)'tan başka şu kitapları vardır: *Büyük Mustafa Kemal Destanı* (1988), *Damlada Derya Gizlidir* (Ankara 1988), *Şiire Adanan Ömür* (Kadırlı 1999), *Altın Mısralar* (Adana 2002) ile yine tarafımızdan hazırlanan *Destan Destan Üstüne* (Konya 2002).

Karabulut, bir doğa âşığı olmanın yanında bir destan âşığıdır da... Günümüzün hiçbir âşığı onunki kadar çok çeşitli konuda destan yazmamıştır. Yukarıda anılan son eseri baştan sona kadar birbirinden güzel destanlarla doludur. *Dede Korkut Destanları*, *Çukurova'nın Kurtuluş Destanları*, *Kadırlı Destanları*, *Yurt Destanları* özellikle hatırlanmalıdır.

Onun konuyla ilgili şiirlerinden bazılarının adlarını hatırlayarak asıl konumuza girebiliriz: *Ağaç, Bahar Gelsin, Bizim Elde Bahar, Bizim Evde Bir Bahar Sabahı, Bizim Toroslar, Çukurova, Kuşlar, Orman Olmasaydı, Orman Sevgisi, Toroslar, Ulu Dağlar, Yeşil*, vb. Bir de, konumuzla ilgili destanlarından bazılarını hatırlayıverelim: *Çiçekler Destanı, Hayvanlar Destanı, Kuşlar Destanı, Arı ve Bal Destanı, Ağaçlar Destanı, Karpuz Destanı*, vb.

18 Ocak 1996 tarihinde, Ankara'da, Türk Dil Kurumu Konferans Salonu'nda verdiğim konferansımın konusu, *Doğumunun 70. Yılında Kadırlili Âşık Halil Karabulut* idi. Karabulut toplantıdan son derece mutlu bir şekilde ayrıldı ve onu o gece kendi istediği için Mehmetli'ye doğru yola koyduk. Ankara Otogarında vedalaşırken beni köyüne davet etti.

27 Temmuz 1996 günü ben de, onun da çok sevdiği öğrencilerim, o günlerin iki genç doçenti, günümüzün kıdemli profesörleri Ali Berat Alptekin ve Esmâ Şimşek ile Karabulut'un yaylasına doğru yola çıktık. Alptekin'in oğlu Gökhan da bizimle idi. Kaptanımız Şimşek'in kardeşi Ertuğrul idi. Bağdaş Yaylası'nda iki gece kalıp ayrıldık. Bu yaylayı gördükten sonra şu görüşe ulaştım: Onun yaşadığı bu yaylada doğa sevilmaz de ne yapılır ki? Oralar, masal anlatıcılarının dediği gibi, dilinen tarif olunmaz, görülmesi gerekir.

Dönüş yolumuzun üzerinde Karabulut'un bahar ayları ile kış mevsiminde kaldığı evi de vardı. Bahçesine girdik ve gördük ki orası da bir ağaç cenneti...

Âşığımızın başı pare pare duman olmayıp her tondan yeşile bürünmüştü. İçimden, 'Yaz Karabulut, yaz' demekten başka bir şey gelmiyordu insanın aklına.

Karabulut'ta doğa sevgisi baharla, ormanla, dağlarla, kuşlarla ve yeşille özdeşleşmiş gibidir. Bu duyguların mısralaştığı şiirlerinden bazı örnekleri aşağıya alıyoruz:

BAHAR GELSİN

Canım güneş sıcakını
Saçiver de bahar gelsin.
Nerdesin cici kırlangıç,
Uçuver de bahar gelsin.

Dinsin rüzgârın ıslığı,
Kurusun yerin balçığı,
Derelerin kızılıcığı,
Açıver de bahar gelsin.

Bekleliyor hayvan, nebat,
Son haddine vardı sebat,
Çok eğlenme cüce şubat,
Geçiver de bahar gelsin.

Halil der, özledik onu,
Gelmez mi bu kışın sonu,
Ey Allah'ın yeşil donu,
Biçiver de bahar gelsin.

(*Senin Aşkınla*, 91; 1977)

ÇUKUROVA'NIN DURUMU

Haberiniz olsun ey devlet baba,
Bir bakın, nölüyor Çukurova'mız.
Ne olur, sarf edin bir parça çaba,
Hep arsa oluyor Çukurova'mız.

Bizlere ne söyler gelecek torun,
Ekmek gerekmez mi onlara yarın,
Beton binaların, fabrikaların,
Altında kalıyor Çukurova'mız.

Can biten topraklar şehirleniyor,
Ekim, biçim yer yer tehirleniyor,
Gün güne kirlenip zehirleniyor,
Sessizce ölüyor Çukurova'mız.

Bu gidişle baştan başa dolacak,
Şehirler birleşip bir kent olacak,
Çukurova adı dilde kalacak,
Artık kayboluyor Çukurova'mız.

Vatanın mısır, tarım diyarı,
Ak altın haznesi, buğday ambarı,
Korunsa olmaz mı birazcık bârı,
Taş ile doluyor Çukurova'mız.

Nice fakir, yoksul barınır idi,
Dost, düşman hepsi yerinir idi,
Baktıkça yemyeşil görünür idi,
Sarıp soluyor Çukurova'mız.

Tesisler kuracak başka bir yer yok mu?
Tarıma uygunsuz kıraç, kır yok mu?
Tehlikeyi gören bir lider yok mu?
Aларım çalıyor Çukurova'mız.

Halil der ki niçin tedbir alınmaz?
Bu kadar kayıtsız, gafil olunmaz,
Çukurova gibi toprak bulunmaz,
Yazık, mahvoluyor Çukurova'mız

(*Senin Aşkınla*, 117-118; 1977)

ÇİÇEKLER DESTANI

Yeryüzünde birçok çiçek var ama
Güldür cümlesinin sultanı güzel.
Hepisi de hoştur, sakın horlama,
Her birinin ayrı bir yanı güzel.

.....

Mor menekşe, nergis, zambak, aygülü,
Buhurumeryem ve safran sümbülü,
Lale Türk tarihi ile övgülü,
Türkiye bunların vatanı güzel.

Güzel hatun ile leylak hoş kokar,
Düğün güzeli de göreni yakar,
Hanımeli dalda evveli çıkar,
Odur ilkbaharın nişanı güzel.

Mor salkım yasemin, gelinduvağı,
Bunlar süsler parmaklığı, çardağı,
Çarkifelek saat gibi bayağı,
Mavi, sarı, beyaz açanı güzel.

.....

Yaprağı güzelin ayrı havası,
Sarı kırmızılı akşam sefası,
Gönüller mest eder hoş rayıhası,
Gülistanın yeşil reyhanı güzel.

Gönül çiçeklere hayran, bunu bil,
Letafet onlarda olunmuş sebil,
Bağban mısın ey *Âşık Halil*,
Söyledin bir çiçek destanı güzel.
(*Destan Destan Üstüne*, 427-418)

Karabulut'un Çukurovası elbette böyle birkaç
şiiirle bağlanacak değil...

Onun asıl söylemek istediğini şu dörtlülükle
nuktalayabiliriz:

Kurtlar, kuşlar, bütün envai çiçek,
Bilir geldiğini zamanı tünək,
Arada vasıta kırmızı inek,
Yeşil otta beyaz ayran gizlidir,
(*Gizlidir, Senin Aşkınla*, 133, 1972)

Kaynakça

Âşık Halil Karabulut (1999), *Şiire Adanan
Ömür*, [Kadirli], Ekrem Matbaası.

Saim Sakaoğlu (1987), *Senin Aşkınla / Kadirli*
Âşık Halil Karabulut, Konya: Nur Matbaası.

DARIXMAQ NƏDİR

Seadet Qerib

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxan ürəyin nisgili çoxdur.
Qəlbimi sevdana verdiyim gündən
Elə bil köksümdə ürəyim yoxdur.

Sən hardan biləsən darıxmaq nədir?
Su olub arxamca heç axmadın ki
Çırpınıb sahilə dalğalar kimi
Mənimçün bir damla darıxmadın ki.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxmaq dərd-qəmə dalmaq deməkdir
Yığıla başına bütün kainat
Darıxdın, tək- tənha qalmaq deməkdir.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxmaq yuxunu unutmaq demək
Gecələr yuxusuz sabaha qədər
Allahdan əbədi yuxu diləmək.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Darıxan bir insan qışa bənzəyər
Şüşə qəfəsdəki çırpınan qəlbi
Qanadı qırılmış quşa bənzəyər.

Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Qədəri, qisməti durub gəzməmək
Mən yaxşı bilirəm darıxmaq nədir?
Çarəsiz, ümidi durub gözləmək.